

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 8 czerwca 2018 r.
(OR. en)

9868/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0235 (NLE)

RECH 273
COMPET 423
ATO 32
CADREFIN 80

WNIOSEK

Od: Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej,
podpisał dyrektor Jordi AYET PUIGARNAU

Data otrzymania: 7 czerwca 2018 r.

Do: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Sekretarz Generalny Rady Unii
Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2018) 445 final

Dotyczy: Wniosek dotyczący DECYZJI RADY zmieniającej decyzję
2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie
na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej
oraz przyznającą mu określone korzyści

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2018) 445 final.

Zał.: COM(2018) 445 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 7.6.2018
COM(2018) 445 final

2018/0235 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

**zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne
Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej
oraz przyznającą mu określone korzyści**

{SWD(2018) 325 final} - {SWD(2018) 326 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Niniejszy wniosek przewiduje jako datę rozpoczęcia stosowania 1 stycznia 2021 r. i jest przedstawiany Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

Przewiduje się, że synteza jądrowa, jako niemal niekończące się źródło energii przyjazne klimatowi, będzie odgrywać ważną rolę w krajobrazie energetycznym Europy w przyszłości. Niniejszy wniosek dotyczący decyzji Rady ma na celu zapewnienie finansowania dalszego udziału Europy w projekcie ITER, mającym na celu kluczowe odkrycia naukowe w zakresie syntezy jądrowej. Jest to szczególnie ważne w związku z porozumieniem klimatycznym z Paryża z 2015 r. oraz zobowiązaniem UE do odegrania wiodącej roli w dekarbonizacji gospodarki i przeciwdziałaniu zmianie klimatu w możliwie najbardziej opłacalny sposób.

Udział Europy w projekcie ITER opiera się na umowie ITER podpisanej w listopadzie 2006 r. między siedmioma partnerami światowymi (Euratom, Stany Zjednoczone, Federacja Rosyjska, Chiny, Japonia, Korea Południowa i Indie). ITER stanowi wyjątkowy w swoim rodzaju projekt opracowany w ramach międzynarodowej współpracy naukowej, która pozwala na synergię i mobilizację zasobów finansowych, co nie byłoby możliwe na poziomie jednego państwa.

Jako strona przyjmująca projekt zgodnie z umową ITER, Europa ma większe zobowiązania wynikające z umowy ITER, a zatem odgrywa wiodącą rolę w tym projekcie przy czterdziestopięcioprocentowym udziale w kosztach budowy¹ (pozostałe udziały członkowskie wynoszą około 9 % każdy) w celu zapewnienia terminowego zakończenia budowy. Niniejszy wniosek dotyczący decyzji Rady zmienia decyzję Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającą mu określone korzyści, w celu stworzenia podstaw dla finansowania działań tego wspólnego przedsięwzięcia (zwanego dalej „Fusion for Energy”) na lata 2021-2027 w ramach traktatu Euratom.

Decyzja Rady z 2007 r. została zmieniona przez decyzję Rady 2013/791/Euratom z dnia 13 grudnia 2013 r. w celu umożliwienia finansowania działań Fusion for Energy. Podstawą dla niniejszego wniosku, który opiera się na tych samych założeniach, jest art. 47 traktatu Euratom i odnosi się on do udziału Euratomu w finansowaniu wspólnego przedsięwzięcia w trakcie obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027.

Obecnie proponowana poprawka pozwala na zapewnienie finansowania projektu w okresie kolejnych wieloletnich ram finansowych, natomiast nie wyklucza ona dobrowolnych składek członków wspólnego przedsięwzięcia innych niż Euratom zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. c) statutu przedsięwzięcia.

¹ Zgodnie z podziałem kosztów dla wszystkich faz projektu ITER uzgodnionym w 2006 r. przez strony projektu ITER. Powyższy podział kosztów ulegnie zmianie w fazie operacyjnej, gdzie wkład Europy wyniesie 34 %.

W 2016 r. Rada ITER zatwierdziła zaktualizowany harmonogram i związane z nim szacowane koszty zakończenia budowy ITER. Jako najwcześniejszy możliwy pod względem technicznym termin ukończenia budowy ITER nowy harmonogram zakłada osiągnięcie pierwszej plazmy w grudniu 2025 r., natomiast pełna eksploatacja instalacji z użyciem paliwa deuterowo-trytowego (tzw. etap deuterowo-trytowy) przewidywana jest na 2035 r. Harmonogram ten, wraz z powiązаныmi z nim skorygowanymi kosztami², stanowi podstawę nowych założeń projektu ITER; nie uwzględnia on nieprzewidzianych okoliczności, zakładając tym samym, że główne zagrożenia można zminimalizować.

W swoim komunikacie do Parlamentu Europejskiego i Rady UE pt. „Wkład UE w realizację zreformowanego projektu ITER”³ z dnia 14 czerwca 2017 r. oraz w towarzyszącym mu dokumencie roboczym Komisja przedstawiła szacunkowe koszty dla etapu budowy (tylko dla Europy). Na lata 2021-2027 kwota z budżetu UE⁴, w tym wydatki administracyjne Komisji związane z zadaniami Fusion for Energy oraz wszelkimi innymi niezbędnymi działaniami, została⁵ oszacowana na około 6,1 mld EUR (wartość rynkowa)⁶.

W dniu 12 kwietnia 2018 r. Rada UE sformułowała konkluzje na podstawie komunikatu Komisji i potwierdziła dalsze zaangażowanie Euratomu w pomyślne zakończenie projektu ITER. Rada zadeklarowała, że będzie dążyć do udostępnienia zasobów dla Fusion for Energy w ramach limitów określonych w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021-2027. Na tej podstawie Rada upoważniła Komisję do zatwierdzenia nowej podstawy projektu ITER (zakresu, harmonogramu i kosztów) w imieniu Euratomu na posiedzeniu Rady ITER na szczeblu ministerialnym.

Przekazywanie środków finansowych zostanie dostosowane do okresu objętego wieloletnimi ramami finansowymi i będzie trwać przez siedem lat. Zgodnie z umową ITER początkowy okres realizacji projektu ITER wyniesie 35 lat (tj. do roku 2042). Z tego względu dalsze finansowanie wkładu Euratomu w realizację tego projektu wymagać będzie kolejnych decyzji Rady.

Pomyślna budowa i eksploatacja reaktora ITER znajdują się na „ścieżce krytycznej” planu działania w zakresie syntezy jądrowej, przedstawiającego ogólną drogę do termojądrowej energii elektrycznej, który został zatwierdzony przez wszystkie strony zainteresowane badaniami nad syntezą jądrową w Europie⁷. Niniejsza decyzja ułatwi odpowiednio uzyskanie efektu synergii i komplementarności z działaniami w dziedzinie badań nad syntezą termojądrową finansowanymi w ramach programu badawczo-szkoleniowego Euratom w latach 2012–2025⁸. Niniejsza decyzja pozwoli również zakończyć działania prowadzone w ramach umowy w sprawie szeroko zakrojonej koncepcji między Euratomem i Japonią oraz uzupełnić współpracę międzynarodową w ramach umowy ITER.

² Skorygowane szacunki dotyczące kosztów zostały przyjęte przez Radę ITER *ad referendum* do czasu podjęcia decyzji przez władze budżetowe stron umowy ITER.

³ COM(2017) 319 z 14.6.2017 oraz dokument towarzyszący SWD(2017) 232.

⁴ Oprócz finansowania z budżetu UE Francja jako strona przyjmująca projekt wnosi obecnie bezpośrednio do budżetu F4E około 20 % udziału Euratomu. Ponadto każdego roku członkowie F4E płacą składkę członkowską na rzecz wspólnego przedsięwzięcia.

⁵ SWD(2017) 232, tabela 4, s. 24.

⁶ Szacunki te nie uwzględniają nieprzewidzianych okoliczności mających wpływ na harmonogram i koszty.

⁷ <https://www.euro-fusion.org/eurofusion/roadmap/>

⁸ Zob. wniosek Komisji COM(2018) 437.

Wniosek przygotowano, aby zapewnić bliskie interakcje z innymi programami, a mianowicie wnioskami w sprawie programów 9PR UE i 9PR Euratom. Uzasadnienie jest dość jasne, ponieważ ITER jest pierwszym tego rodzaju innowacyjnym projektem w dziedzinie energii, który wymaga ogromnego wsparcia ze strony badań naukowych i innowacji, prowadzonych w szczególności w ramach programów badawczych Euratom, ale również w ramach programów badawczych UE. W związku z tym teksty obydwu programów (9PR Euratom i UE) w następnych WRF zostały doprecyzowane, aby zapewnić jednoznaczne wskazanie niezbędnych interakcji w odniesieniu do ITER.

2. WYNIKI KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI ORAZ OCENY SKUTKÓW

Niniejszy wniosek w pełni uwzględnia odpowiedzi zebrane w trakcie otwartych konsultacji społecznych nt. wieloletnich ram finansowych, które zorganizowano w dniach od 10 stycznia do 8 marca 2018 r., a za ich koordynację odpowiedzialny był Sekretariat Generalny Komisji Europejskiej. Ponadto wniosek w pełni uwzględnia konsultacje z zainteresowanymi stronami przeprowadzone w fazie przygotowawczej, które obejmowały ocenę *ex ante*, wydarzenia z udziałem zainteresowanych stron oraz ankiety. Chociaż w ramach otwartych konsultacji społecznych nie podnoszono konkretnych kwestii dotyczących kontynuacji finansowania ITER, konsultacje z zainteresowanymi stronami potwierdziły, że inwestycje UE w budowę reaktora ITER przynoszą istotne korzyści dla przemysłu europejskiego i środowiska badawczego. Zostało to potwierdzone podczas wydarzenia branżowego zorganizowanego w grudniu 2017 r., kiedy to wykazano, że synteza jądrowa już przynosi konkretne korzyści dla przemysłu i ma pozytywny wpływ na zatrudnienie, wzrost gospodarczy i innowacje, pozytywnie oddziałując także poza obszarem syntezy jądrowej i energii. Niezależne badania zlecone w celu przygotowania oceny *ex ante* dostarczyły danych liczbowych dotyczących utworzonych miejsc pracy oraz wartości dodanej netto generowanych przez udział Europy w projekcie ITER.

Wreszcie, co nie mniej ważne, biorąc pod uwagę konkluzje Rady z kwietnia 2018 r., niniejszy wniosek zapewni ciągłość projektu, zwłaszcza wobec partnerów międzynarodowych, oraz zapewni finansowanie ITER w całym okresie obowiązywania kolejnych wieloletnich ram finansowych.

Stwierdzono ograniczoną liczbę wniosków, które, z powodu ich ciągłości pod względem treści, struktury lub wielkości budżetu, powinny zamiast ocenie skutków zostać poddane ocenie *ex ante* w formie dokumentu roboczego służb Komisji. ITER został wskazany, wraz z innymi programami jak Fiscalis, pomoc humanitarna, wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa, jako niewymagający oceny skutków, lecz raczej oceny *ex ante* w formie dokumentu roboczego służb Komisji, zgodnie z wymogami rozporządzenia finansowego UE.

Niniejszy wniosek przewiduje jako datę rozpoczęcia stosowania 1 stycznia 2021 r. i jest przedstawiany Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Euratomu przekazaną przez Zjednoczone Królestwo na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, otrzymaną przez Radę Europejską w dniu 29 marca 2017 r.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Podstawą prawną dla niniejszej decyzji Rady jest art. 47 traktatu Euratom. Niniejsza decyzja stanowi akt podstawowy dla okresu obowiązywania kolejnych wieloletnich ram finansowych oraz będzie stanowić podstawę do przyjmowania przez Komisję corocznych decyzji w sprawie finansowania. Decyzje te umożliwią Komisji przekazywanie środków finansowych na rzecz Fusion for Energy w latach 2021-2027.

Niniejsza decyzja obejmuje również wydatki administracyjne Komisji związane z Fusion for Energy, organizacją ITER, szeroko zakrojoną koncepcją i innymi niezbędnymi działaniami w latach 2021-2027.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wpływ na budżet oraz kwestie dotyczące zasobów ludzkich i administracyjnych związane z wdrożeniem określono w „ocenie skutków finansowych regulacji” załączonej do niniejszego wniosku dotyczącego decyzji Rady.

5. PLANY WDROŻENIA ORAZ MONITOROWANIE, OCENA I SPRAWOZDANIA

Wykonanie budżetu związanego z udziałem Europy w projekcie ITER ma być kontynuowane poprzez wspólne przedsięwzięcie. Powołanie wspólnego przedsięwzięcia na mocy rozdziału 5 traktatu Euratom było rozpatrywane w 2007 r. jako najbardziej odpowiednie rozwiązanie w celu wywiązania się z zobowiązań Euratomu wobec organizacji ITER zgodnie z zawartą przez Euratom umową ITER. Od tej pory adekwatność ta została potwierdzona przez kilka niezależnych przeglądów i ocen.

Zgodnie z art. 32 swojego rozporządzenia finansowego Wspólne Przedsięwzięcie (F4E) sporządza dokument programowy zawierający założenia wieloletniego i rocznego programu. Projekt dokumentu programowego przekazywany jest Radzie Zarządzającej F4E, Komisji, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie nie później niż do dnia 31 stycznia każdego roku. Komisja przekazuje F4E opinię swoich odpowiednich służb dotyczącą tego dokumentu.

W ogólnym planie i rocznym programie prac Wspólnego Przedsięwzięcia F4E określono harmonogram realizacji głównych etapów, obejmujący działania związane z zamówieniami na etapie budowy ITER. F4E regularnie przekazuje sprawozdania dotyczące postępów w realizacji projektu swojemu organowi zarządzającemu (Radzie Zarządzającej, w której Euratom jest reprezentowany przez Komisję) i Radzie UE.

W 2017 r. wprowadzono szereg kluczowych wskaźników skuteczności działania dotyczących szczegółowego monitorowania harmonogramu i kosztów, aby lepiej monitorować postępy i skuteczność F4E w zakresie wnoszenia wkładu przez Euratom w realizację projektu ITER. Syntetyczne sprawozdanie oparte na tych wskaźnikach jest regularnie przedkładane Radzie Zarządzającej. Obejmują one wskaźniki oparte na systemie zarządzania wartością wypracowaną.

Na poziomie całego projektu ITER organizacja ITER składa syntetyczne sprawozdania Radzie ITER oparte na podobnych wskaźnikach dotyczących postępu prac, w tym procentowych wskaźnikach określających poziom ukończenia budowy pierwszej plazmy.

W grudniu 2017 r. wskaźnik ten wyniósł 50 % i powinien sięgnąć 100 % po realizacji pierwszej plazmy, zaplanowanej na grudzień 2025 r.

W ramach programu Komisji na rzecz planowania i monitorowania zarządzania wewnętrznego proponuje się zastosować dwa wskaźniki, które powinny informować o postępach projektu w osiąganiu jego celów ogólnych i szczegółowych. Pierwszym wskaźnikiem byłby „procentowy wskaźnik ukończenia budowy ITER”, a drugim „procentowy wskaźnik zobowiązań rzeczowych Euratomu wynikających z F4E”. Obydwa wskaźniki będą opierały się na danych przekazanych przez organizację ITER.

We wniosku Komisji dotyczącym wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 wskazano bardziej ambitny cel dotyczący uwzględniania kwestii klimatu we wszystkich programach UE, z ogólnym celem na poziomie 25 % wydatków UE na rzecz realizacji celów klimatycznych. Wkład tego programu w osiągnięcie tego ogólnego celu będzie monitorowany poprzez system wskaźników klimatycznych UE na odpowiednim poziomie dezagregacji, w tym przy użyciu, w miarę dostępności, bardziej precyzyjnych metod. Komisja będzie nadal przedstawiać coroczne informacje w zakresie środków na zobowiązania w kontekście rocznego projektu budżetu.

Aby wesprzeć pełne wykorzystanie potencjału ITER do realizacji celów klimatycznych, Komisja będzie dążyć do identyfikowania odpowiednich działań poprzez procesy przygotowania, wdrożenia, weryfikacji i oceny programu.

Komisja przeprowadzi oceny śródkresową i *ex post* oraz przekaże konkluzje Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów. Ocena zostanie przeprowadzona zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁹, gdzie trzy instytucje potwierdziły, że ewaluacja obecnego prawodawstwa i polityki powinna służyć jako podstawa dla oceny skutków różnych opcji dalszego działania. Ocenie poddane zostaną skutki ITER w oparciu o ustanowione wskaźniki/cele i szczegółową analizę do jakiego stopnia projekt okazał się odpowiedni, skuteczny, efektywny, spójny z innymi obszarami polityki UE oraz dający UE stosowną wartość dodaną. Ocena obejmuje wnioski wyciągnięte z doświadczeń w celu określenia wszelkich braków/problemów lub możliwości dalszej poprawy działań lub ich wyników, jak również w celu maksymalnego zwiększenia zakresu ich wykorzystania/wpływu. Jeżeli ocena *ex post* będzie przeprowadzana w podobnym czasie co ocena śródkresowa, obie oceny można połączyć w jedną, obejmującą dłuższy okres czasu.

Ponadto zgodnie z art. 14 statutu F4E przygotowuje roczne sprawozdanie. Sprawozdanie to obejmuje dane z wykonania programu prac F4E. Sprawozdanie przygotowuje dyrektor F4E, ocenia Rada Zarządzająca, która przesyła je wraz ze swoją oceną członkom, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji.

⁹ Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 13 kwietnia 2016 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa; Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1–14.

Wniosek

DECYZJA RADY

zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającą mu określone korzyści

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 47 akapit trzeci i czwarty oraz art. 48,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Umowa ITER¹⁰ została podpisana w listopadzie 2006 r. przez Euratom, Stany Zjednoczone, Federację Rosyjską, Japonię, Chiny, Koreę Południową i Indie. Euratom, zgodnie z umową ITER będący stroną przyjmującą, odgrywa główną rolę w ramach tego projektu.
- (2) Decyzją Rady 2007/198/Euratom¹¹ ustanowiono Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (zwane dalej „wspólnym przedsięwzięciem”) w celu określenia wkładu Euratomu na rzecz Międzynarodowej Organizacji Energii Termojądrowej ITER oraz realizowanych wspólnie z Japonią działań w ramach szerszego podejścia, jak również w celu przygotowania i koordynacji programu działań przygotowawczych do budowy demonstracyjnych reaktorów termojądrowych wraz z instalacjami towarzyszącymi.
- (3) Art. 5 decyzji 2007/198/Euratom stanowi, że wspólne przedsięwzięcie posiada odrębny regulamin finansowy oparty na zasadach ramowego rozporządzenia finansowego¹², który może odstąpić od tego ostatniego, jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby operacyjne wspólnego przedsięwzięcia i z zastrzeżeniem wcześniejszych konsultacji z Komisją. Tytuł IV rozporządzenia finansowego wspólnego przedsięwzięcia reguluje wykonanie budżetu.

¹⁰ Dz.U. L 358 z 16.12.2006, s. 62.

¹¹ Decyzja Rady z dnia 27 marca 2007 r. powołująca Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (2007/198/Euratom) (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58).

¹² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1271/2013 z dnia 30 września 2013 r. w sprawie ramowego rozporządzenia finansowego dotyczącego organów, o których mowa w art. 208 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 328 z 7.12.2013, s. 42).

- (4) W decyzji 2007/198/Euratom przewidziano kwotę odniesienia finansowego uznaną za niezbędną dla wspólnego przedsięwzięcia wraz z szacowanym łącznym wkładem Euratomu w tę kwotę, który powinien być udostępniany poprzez wspólnotowe programy badawcze i szkoleniowe przyjmowane zgodnie z art. 7 Traktatu lub na podstawie innych decyzji przyjmowanych przez Radę.
- (5) Decyzję 2007/198/Euratom zmieniono na mocy decyzji 2013/791/Euratom¹³ w celu umożliwienia finansowania działań w zakresie Fusion for Energy w okresie obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020.
- (6) Nowa podstawa projektu ITER, przygotowana w ramach poprawy zarządzania projektem, uzyskała poparcie Rady ITER w 2016 i 2017 r., a następnie została użyta do oszacowania potrzeb finansowych wspólnego przedsięwzięcia. Zaktualizowany harmonogram wdrożenia nowej podstawy przewiduje osiągnięcie pierwszej plazmy w grudniu 2025 r. i pełnej eksploatacji instalacji z użyciem paliwa deuterowo-trytowego w 2035 r. W harmonogramie tym nie uwzględniono nieprzewidzianych okoliczności, zakładając tym samym, że główne zagrożenia można zminimalizować.
- (7) W dniu 12 kwietnia 2018 r. Rada potwierdziła dalsze zaangażowanie Euratomu w pomyślne ukończenie projektu ITER i upoważniła Komisję do zatwierdzenia nowej podstawy projektu ITER w imieniu Euratomu na posiedzeniu Rady ITER na szczeblu ministerialnym.
- (8) Niniejsza decyzja pozwoli uzyskać efekt synergii i komplementarność z działaniami w dziedzinie badań nad syntezą termojądrową finansowanymi w ramach programu badawczo-szkoleniowego Euratom. Pomyślna budowa i eksploatacja reaktora ITER znajdują się na „ścieżce krytycznej” planu działania w zakresie syntezy jądrowej, zatwierdzonego przez wszystkie strony zainteresowane badaniami nad syntezą jądrową w Europie.
- (9) W rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 Parlament Europejski i Rada ustaliły maksymalny poziom zobowiązań Euratomu na rzecz realizacji projektu ITER na 6 070 000 000 EUR (według bieżących wartości).
- (10) Odzwierciedlając istotę walki ze zmianą klimatu zgodnie z zobowiązaniami UE w zakresie wdrożenia porozumienia paryskiego oraz zobowiązaniami wynikającymi z celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, niniejsza decyzja będzie uwzględniać działania związane ze zmianą klimatu i prowadzić do osiągnięcia ogólnego celu wynoszącego 25 % wydatków budżetowych UE, co przyczyni się do realizacji celów związanych z klimatem. Oczekuje się, że działania podejmowane na podstawie niniejszej decyzji przyczynią się do osiągnięcia celów klimatycznych w wysokości 100 % ogólnej puli środków finansowych przewidzianych w niniejszej decyzji. Podczas wykonywania niniejszej decyzji zostaną określone odpowiednie działania, które będą poddane ponownej ocenie w kontekście jej rewizji i oceny śródkresowej.

¹³ Decyzja Rady z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (2013/791/Euratom) (Dz.U. L 349 z 31.12.2013, s. 100).

- (11) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. należy dokonać oceny projektu ITER na podstawie informacji zgromadzonych w ramach szczególnych wymogów w zakresie monitorowania, przy jednoczesnym unikaniu nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych. Wymogi te, w stosownych przypadkach, mogą obejmować wymierne wskaźniki jako podstawę do oceny skutków ITER. Wyniki oceny przeprowadzonej przez Komisję zostaną przekazane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów. Jeśli terminy przeprowadzenia oceny *ex post* i oceny śródkresowej są zbliżone, można połączyć obydwie oceny w jedną obejmującą cały połączony okres.
- (12) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013[1], rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2988/95[2], rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96[3] i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939[4] interesy finansowe Unii muszą być chronione za pomocą proporcjonalnych środków, w tym zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i dochodzenia, a także odzyskiwania środków straconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania sankcji administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 i rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie naruszające interesy finansowe Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska może prowadzić dochodzenia i ścigać nadużycia finansowe oraz inne nielegalne działania naruszające interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371[5]. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym wszelkie osoby lub podmioty otrzymujące środki unijne mają w pełni współpracować w zakresie ochrony interesów finansowych Unii, udzielać niezbędnych praw i dostępu Komisji, OLAF-owi, Prokuraturze Europejskiej i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewnić, by wszelkie osoby trzecie zaangażowane w wykorzystywanie funduszy unijnych przyznawały równoważne prawa.
- (13) Niniejsza decyzja powinna zapewnić widoczność wspólnotowego finansowania poprzez spójnie, skutecznie i proporcjonalnie ukierunkowane informacje skierowane do wielu odbiorców, w tym mediów i opinii publicznej.
- (14) Konieczna jest zmiana decyzji Rady 2007/198/Euratom, aby umożliwić finansowanie działań wspólnego przedsięwzięcia oraz związanych z nimi działań Komisji w latach 2021-2027 z budżetu ogólnego Unii Europejskiej.
- (15) Należy zatem zmienić odpowiednio decyzję 2007/198/Euratom,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

W decyzji 2007/198/Euratom wprowadza się następujące zmiany:

(1) art. 4 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. Orientacyjny wkład Euratomu na rzecz wspólnego przedsięwzięcia na lata 2021-2027 i związanych z tym wydatków dla tego samego okresu, o którym mowa w ust. 4, ustala się na 6 070 000 000 EUR (w wartościach bieżących)¹⁴.

(2) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

4. Kwota, o której mowa w ust. 3 może również obejmować wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne działania oraz wydatki, niezbędne do zarządzania niniejszą decyzją i jej wykonania, łącznie z wydatkami administracyjnymi, a także ocenę realizacji jej celów. Mogą one ponadto obejmować wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, jak również wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem niniejszą decyzją.

(3) uchyla się art. 5b.

(4) dodaje się art. 5c w brzmieniu:

Artykuł 5c *Ocena*

1. Oceny przeprowadza się w odpowiednim czasie, aby uwzględnić je w procesie decyzyjnym.
2. Ocenę śródkresową przeprowadza się w momencie, gdy dostępne są odpowiednie informacje na temat wdrożenia decyzji w latach 2021-2027, lecz nie później niż w 2024 r.
3. Pod koniec okresu wdrażania niniejszej decyzji, ale nie później niż w ciągu czterech lat od końca okresu określonego w art. 4, Komisja przeprowadzi końcową ocenę niniejszej decyzji.
4. Komisja przekazuje wnioski z ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

(5) dodaje się art. 5d w brzmieniu:

¹⁴ Biorąc pod uwagę specyfikę działania Fusion for Energy, art. 86 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii nie ma zastosowania.

Artykuł 5d
Komunikacja, widoczność i promocja

1. Odbiorcy finansowania wspólnotowego uznają jego pochodzenie i zapewniają widoczność wspólnotowego finansowania (w szczególności promując działania i ich wyniki) poprzez przekazywanie spójnie, skutecznie i proporcjonalnie ukierunkowanych informacji różnym grupom odbiorców, w tym mediom i opinii publicznej.
2. Komisja realizuje działania informacyjne i komunikacyjne związane z niniejszą decyzją oraz wynikającymi z niej działaniami i wynikami. Zasoby finansowe przeznaczone na wykonanie niniejszej decyzji przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej związanej z priorytetami politycznymi Unii w zakresie, w jakim są one związane z celami, o których mowa w art. 1.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejszą decyzję stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

- 1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy
- 1.2. Obszary polityki, których dotyczy wnioski/inicjatywa (klaster programów)
- 1.3. Charakter wniosku/inicjatywy
- 1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy
- 1.5. Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy
- 1.6. Planowane tryby zarządzania

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

- 2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości
- 2.2. System zarządzania i kontroli
- 2.3. Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom

3. SZACUNKOWY WPŁYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

- 3.1. Działy wieloletnich ram finansowych i linie budżetowe po stronie wydatków, na które wnioski/inicjatywa ma wpływ
- 3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki
 - 3.2.1 Synteza szacunkowego wpływu na wydatki
 - 3.2.2 Szacunkowy wpływ na środki administracyjne
 - 3.2.3 Udział osób trzecich w finansowaniu
- 3.3. Szacunkowy wpływ na dochody

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. STRUKTURA WNIOSKU/INICJATYWY

1.1. Tytuł wniosku/inicjatywy

Decyzja Rady zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającą mu określone korzyści.

1.2. Obszary polityki, których dotyczy wniosek/inicjatywa (*klaster programów*)

1 - Badania naukowe i innowacje

1.3. Wniosek/inicjatywa dotyczy:

nowego działania

nowego działania, będącego następstwem projektu pilotażowego/działania przygotowawczego¹⁵

przedłużenia bieżącego działania

połączenia lub przekształcenia co najmniej jednego działania pod kątem innego/nowego działania

1.4. Uzasadnienie wniosku/inicjatywy

1.4.1. *Potrzeby, które należy zaspokoić w perspektywie krótko- lub długoterminowej, w tym szczegółowy terminarz przebiegu realizacji inicjatywy*

Niniejsza decyzja Rady umożliwi przekazanie środków finansowych na rzecz Fusion for Energy w celu wykonywania zadań, które zostały mu powierzone. Niniejsza decyzja umożliwi Europie wniesienie wkładu w budowę ITER w latach 2021-2027, gdy w 2025 r. projekt ITER osiągnie pierwszą plazmę. Europa wnosi największy wkład w projekt (około 45 % kosztów budowy), a skutki niniejszej decyzji będą największe właśnie w Europie, zarówno w perspektywie krótkoterminowej (korzyści dla przemysłu europejskiego), jak i długoterminowej (wiodąca rola w komercyjnym wykorzystaniu energii syntezy termojądrowej).

¹⁵ Zgodnie z art. 58 ust. 2 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego.

- 1.4.2. *Wartość dodana z tytułu zaangażowania Unii Europejskiej (może wynikać z różnych czynników, na przykład korzyści koordynacyjnych, pewności prawa, większej efektywności lub komplementarności). Na potrzeby tego punktu „wartość dodaną z tytułu zaangażowania Unii” należy rozumieć jako wartość wynikającą z unijnej interwencji, wykraczającą poza wartość, która zostałaby wytworzona przez same państwa członkowskie.*

Inicjatywa ta wchodzi w zakres wyłącznych kompetencji UE zgodnie z art. 101 traktatu Euratom. Zasada pomocniczości nie ma zatem zastosowania.

ITER jest wyjątkowym, pierwszym tego rodzaju długoterminowym projektem, który w istotny sposób przyczynia się do długoterminowej strategii UE na rzecz czystej energii, bezpieczeństwa dostaw i konkurencyjności. Na obecnym etapie rozwoju technologicznego nie może być on zrealizowany jako inicjatywa branżowa, a zatem uzasadniona jest publiczna interwencja. Inwestycja ta daje europejskiemu sektorowi zaawansowanych technologii oraz małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) cenną okazję do wprowadzania innowacji i tworzenia „produktów ubocznych”, które można wykorzystać w dziedzinach innych niż synteza jądrowa (takich jak szeroko rozumiany sektor energetyczny, lotnictwo, medycyna i narzędzia zaawansowane technologicznie).

Ponieważ podstawę prawną projektu ITER stanowi umowa międzynarodowa, której Euratom jest stroną, działanie na szczeblu UE jest bardziej skuteczne (mniejsze rozdrobnienie) i efektywne (lepszy stosunek jakości do ceny / korzyści skali), a także zapewnia koordynację działań (np. w radzeniu sobie z efektami zewnętrznymi) w celu realizacji zobowiązań unijnych. Łączenie zasobów i wiedzy fachowej ma zasadnicze znaczenie dla budowy ITER, a działania UE są szczególnie potrzebne w celu osiągnięcia masy krytycznej zasobów i wiedzy w odniesieniu do różnych dziedzin, technologii, infrastruktury badawczej oraz branż niezbędnych do budowy tego pierwszego w swoim rodzaju projektu. Zostało to również jednoznacznie przyznane w dokumencie otwierającym debatę na temat przyszłości finansów UE z czerwca 2017 r., w którym wskazano na wyraźną wartość dodaną w przypadku działań na poziomie europejskim wykraczających poza działania podejmowane na poziomie krajowym – mowa tu o „dużych projektach oraz kluczowych technologiach wspomagających, takich jak [...] ITER, (które) mogą być finansowane tylko dzięki połączeniu zasobów na poziomie UE z uwagi na ich bardzo duże potrzeby finansowe”.

W związku z tym działanie na szczeblu UE przynosi wyniki, których nieskoordynowane wydatki krajowe nie byłyby w stanie osiągnąć w zakresie licznych priorytetów strategicznych: i.) bezpieczeństwa dostaw; ii.) możliwości długoterminowego wzrostu oraz rozwoju europejskiej nauki, technologii i przemysłu, a także struktury unijnych badań naukowych i rozwoju; iii.) poprawy jakości i innowacji poprzez wystawienie na działanie ogólnounijnej i światowej konkurencji; oraz iv) uruchomienia potencjału / siły negocjacyjnej UE na szczeblu globalnym.

- 1.4.3. *Główne wnioski wyciągnięte z podobnych działań*

W ramach projektu badawczego o nazwie Joint European Torus (JET) wykazano, że budowa i eksploatacja dużej infrastruktury badawczej w dziedzinie energii

termojądrowej koordynowana przez Euratom jest wydajnym rozwiązaniem i umożliwia osiągnięcie maksymalnych korzyści naukowych i przemysłowych. Jednak bezprecedensowa skala przedsięwzięcia związanego z budową ITER wymaga współpracy na poziomie międzynarodowym, dla której próżno szukać przykładów w przeszłości.

1.4.4. *Spójność z innymi właściwymi instrumentami oraz możliwa synergia*

Niniejsza decyzja pomoże w uzyskaniu efektu synergii i komplementarności z działaniami w dziedzinie badań nad syntezą termojądrową w ramach programu badawczo-szkoleniowego Euratom. Działania w zakresie syntezy termojądrowej na podstawie niniejszych ram będą stanowić ważny wkład naukowy w budowę i eksploatację ITER.

1.5. **Okres trwania wniosku/inicjatywy i jego wpływ finansowy**

ograniczony czas trwania

– ze skutkiem od dnia 01.01.2021 r. do 31.12.2027 r.

– okres trwania wpływu finansowego od 2021 r. do 2027 r.

nieograniczony czas trwania

– Wprowadzenie w życie z okresem rozruchu od RRRR r. do RRRR r.,

– po którym następuje faza operacyjna.

1.6. **Planowane tryby zarządzania¹⁶**

Bezpośrednie zarządzanie przez Komisję

– w ramach jej służb, w tym za pośrednictwem jej pracowników w delegaturach Unii;

– przez agencje wykonawcze;

Zarządzanie dzielone z państwami członkowskimi

Zarządzanie pośrednie poprzez przekazanie zadań związanych z wykonaniem budżetu:

– państwom trzecim lub organom przez nie wyznaczonym;

– organizacjom międzynarodowym i ich agencjom (należy wyszczególnić);

– EBI oraz Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu;

¹⁶ Wyjaśnienia dotyczące trybów zarządzania oraz odniesienia do rozporządzenia finansowego znajdują się na następującej stronie:

<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

- organom, o których mowa w art. 70 i 71 rozporządzenia finansowego;
- podmiotom prawa publicznego;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu, które świadczą usługi użyteczności publicznej, o ile zapewniają one odpowiednie gwarancje finansowe;
- podmiotom podlegającym prawu prywatnemu państwa członkowskiego, którym powierzono realizację partnerstwa publiczno-prywatnego oraz które zapewniają odpowiednie gwarancje finansowe;
- osobom odpowiedzialnym za wykonanie określonych działań w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na mocy tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej oraz określonym we właściwym podstawowym akcie prawnym.
- W przypadku wskazania więcej niż jednego trybu należy podać dodatkowe informacje w części „Uwagi”.

Uwagi

Zarządzanie będzie realizowane przez F4E pod nadzorem Komisji. Komisja reprezentuje Euratom w organach zarządzających zarówno organizacji ITER, jak i F4E. Wkład Euratomu do budżetu F4E wynosi 80 % w ramach obecnego statutu F4E, jednak posiada on 5 z 72 praw głosu. F4E jest wspólnym przedsięwzięciem ustanowionym zgodnie z rozdziałem 5 traktatu Euratom. Zgodnie ze statutem F4E posiada swoje własne procedury udzielania absolutorium z wykonania budżetu przez Parlament Europejski na podstawie zalecenia Rady UE.

2. ŚRODKI ZARZĄDZANIA

2.1. Zasady nadzoru i sprawozdawczości

Należy określić częstotliwość i warunki.

Niniejsza decyzja realizowana będzie przez Komisję i F4E, które będą przekazywać wkład Euratomu na rzecz projektu ITER oraz na rzecz innych działań związanych z ITER, np. działań w ramach szerszego podejścia realizowanych wspólnie z Japonią.

Niniejsza decyzja stanowi o ostatecznej i śródkresowej ocenie jej wykonania. Wyniki ocen, opatrzone komentarzami Komisji, zostaną przekazane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów. Komisja uczestniczy w organach decyzyjnych Organizacji ITER i F4E w imieniu Euratomu. 1) Komisja jest członkiem Rady ITER oraz komitetów ustanowionych przez tę Radę; 2) jako członek F4E Komisja uczestniczy w pracach Rady Zarządzającej i komitetów ustanowionych przez tę Radę. Wymienione struktury zarządzające są strukturami wykorzystywanymi do monitorowania postępów w realizacji i wdrażaniu projektu, na podstawie sprawozdań i informacji przekazanych przez, odpowiednio, organizację ITER i F4E.

W szczególności:

a) zgodnie z art. 6 lit. d) statutu F4E Rada Zarządzająca F4E przyjmuje plan realizacji projektu, program prac, preliminarz zasobów, plan zatrudnienia oraz plan polityki kadrowej. Zgodnie z art. 6 lit. e) Rada Zarządzająca przyjmuje również roczny budżet. Należy zauważyć, że dokumenty te są częścią dokumentu programowego, który, zgodnie z art. 32 rozporządzenia finansowego, F4E opracowuje każdego roku i którego projekt musi przedłożyć Radzie Zarządzającej, Komisji, Parlamentowi Europejskiemu i Radzie nie później niż do dnia 31 stycznia. Komisja jest proszona o wydanie opinii na temat tego projektu, która powinna być brana pod uwagę przez F4E przy opracowaniu ostatecznej wersji dokumentu programowego;

b) na podstawie art. 14 statutu dyrektor F4E przygotowuje roczne sprawozdanie z wykonania programu prac F4E. Sprawozdanie to ocenia Rada Zarządzająca, która przesyła je, wraz ze swoją oceną, członkom F4E, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji. Co roku F4E przesyła także sprawozdanie Radzie z postępów w realizacji planu w zakresie ograniczania kosztów i oszczędności, jak również na temat funkcjonowania F4E i zarządzania nim oraz na temat projektu ITER. Raz w roku F4E przesyła Radzie również sprawozdanie z realizacji zaplanowanych działań w ramach rocznego budżetu;

c) pomiędzy formalnymi sprawozdaniami F4E przekazuje w odstępach miesięcznych informacje na temat wykonania budżetu oraz postępów w realizacji głównych celów pośrednich ustanowionych, by monitorować prace budowlane i proces udzielania zamówień będące w gestii F4E;

d) na poziomie ogólnego monitorowania projektu dyrektor generalny organizacji ITER przedstawia dwa razy w roku Radzie ITER i Komitetowi Doradczemu ds.

Zarządzenia sprawozdanie z postępów w realizacji projektu oraz wykonania planu działania w zakresie zarządzania ryzykiem i kosztami. Pomiędzy tymi sprawozdaniami organizacja ITER co dwa miesiące informuje za pomocą zestawu wskaźników o wykonaniu budżetu, zarządzaniu ryzykiem, zamówieniach i postępach w zakresie kluczowych etapów realizacji projektu stanowiących jego „ścieżkę krytyczną”.

2.2. System zarządzania i kontroli

2.2.1. Uzasadnienie dla systemu zarządzania, mechanizmów finansowania wykonania, warunków płatności i proponowanej strategii kontroli

Ogólna struktura projektu ITER wymaga od umawiających się stron działania za pośrednictwem agencji krajowych.

Powołanie wspólnego przedsięwzięcia na mocy rozdziału 5 traktatu Euratom było rozpatrywane w 2007 r. jako najbardziej odpowiednie rozwiązanie, by pełnić funkcję agencji krajowej oraz w celu wywiązania się z zobowiązań Euratomu wobec organizacji ITER zgodnie z zawartą przez Euratom umową ITER. Od tej pory adekwatność ta została potwierdzona przez kilka niezależnych przeglądów i ocen.

Na podstawie tej decyzji Rady Komisja co roku przyjmuje decyzje finansową o przekazaniu środków dla roku „n +1” z budżetu UE na rzecz F4E. F4E przesyła wezwanie do przekazania środków do jego budżetu administracyjnego i operacyjnego. Komisja wymagała uzasadnienia dla każdego wezwania do wpłaty środków związanych z budżetem operacyjnym, w szczególności prognozy przepływu środków pieniężnych na koszty bieżące i koszty operacyjne obejmujące okres, jakiego wniosek o płatność dotyczył, oraz sytuacji finansowej Fusion for Energy, odniesienia do zobowiązania(-ń) w budżecie, do którego(-ych) odnosi się dana płatność, szczegółowego planowania w odniesieniu do każdego projektu, wobec którego ma zostać dokonana płatność, i stosownego uzasadnienia.

Wspólne przedsięwzięcie posiada niezbędną wiedzę specjalistyczną, zasoby i doświadczenie do wdrożenia wymaganych środków kontroli *ex ante* i *ex post* dotyczących zamówień. Ryzyko podlega regularnej ocenie, zaś postępy w realizacji prac i zużyciu zasobów są regularnie monitorowane na podstawie zdefiniowanych celów i wskaźników.

Komisja opracowała strategię nadzoru nad działaniami F4E. W ramach tej strategii negocjowana jest nowa umowa administracyjna, która uwzględni zmiany w ramach prawnych (statut F4E został zmieniony w 2015 r., przyjęto nowe rozporządzenie finansowe F4E; odpowiedzialność za nadzór nad ITER, a tym samym nad F4E, została przeniesiona z DG RTD do DG ENER). Zmiany w ramach prawnych F4E i w podziale odpowiedzialności w ramach Komisji wiążą się ze zmianami w sposobach interakcji F4E z Komisją, zgodnie z umową administracyjną z F4E.

2.2.2. Informacje dotyczące zidentyfikowanego ryzyka i systemów kontroli wewnętrznej ustanowionych w celu jego ograniczenia

Istnieje nieodłączne ryzyko finansowe i operacyjne związane z F4E ze względu na charakter jego działalności (duże i złożone zamówienia na aktywa rzeczowe,

obarczone wysokim ryzykiem technicznym) oraz charakter i strukturę leżące u podstaw projektu (siedem umawiających się stron, rozwój największego do tej pory eksperymentalnego projektu energetycznego). W celu poprawy sytuacji wprowadzone zostały środki mające na celu monitorowanie i lepszą kontrolę funkcjonowania F4E. Komisja wraz z F4E będzie nadal rozpoznawać ryzyko związane z realizacją tego projektu, zwłaszcza pod względem finansowym, i podejmować najbardziej odpowiednie środki zarządzania ryzykiem i jego ograniczania.

DG ENER (D4) opracowała kompleksową metodykę oceny ryzyka wraz z utworzeniem rejestru ryzyka, który jest aktualizowany co trzy miesiące i planu zarządzania ryzykiem w celu monitorowania kluczowych rodzajów ryzyka, które mogą utrudnić osiągnięcie pierwszej plazmy w 2025 r. Tego typu monitorowanie ryzyka powinno skłonić Komisję do proaktywnego reagowania na opóźnienia, przypadki przekroczenia kosztów lub inne negatywne wydarzenia, które mogą opóźnić wkład Euratomu.

W 2018 r. F4E zweryfikuje swoje wewnętrzne ramy kontroli, by uwzględnić zmiany, które zaszły na szczelbu Komisji.

2.2.3. *Oszacowanie i uzasadnienie efektywności kosztowej kontroli (relacja kosztów kontroli do wartości zarządzanych funduszy powiązanych) oraz ocena prawdopodobnego ryzyka błędu (przy płatności i przy zamykaniu)*

Na poziomie Komisji koszt kontroli związanej z nadzorem nad projektem ITER i działalnością F4E jest nadal niski w porównaniu z wartością zarządzanych funduszy. Szacuje się, że koszt ten wyniósł 0,31 % w 2016 r. oraz 0,28 % w 2017 r., łącznie z kosztami utrzymania specjalnego działu w DG ENER, nadzoru nad zarządzaniem i wsparcia otrzymywanego ze strony służb horyzontalnych. Koszt ten może nieznacznie wzrosnąć w nadchodzących latach ze względu na zwiększony nadzór, ulepszone zarządzanie ryzykiem oraz ewolucję zadań wynikające z postępów w realizacji projektu. Ryzyko błędu związanego z zarządzaniem wkładem UE do wspólnego przedsięwzięcia jest minimalne.

Na poziomie jednostek delegowanych F4E nie rozwinął jeszcze metodyki przeprowadzania oceny kosztów i korzyści kontroli lub oczekiwanego poziomu błędu. Pomimo to warto wspomnieć, że Europejski Trybunał Obrachunkowy zawsze wydawał opinię bez zastrzeżeń na rzecz F4E co do prawdziwości i rzetelności rachunków oraz prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń. W momencie, gdy DG BUDG przedstawi nowsze metody pod koniec 2018 r., DG ENER zagwarantuje, by F4E dokonywał koniecznych ocen.

2.3. **Środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom**

Określić istniejące lub przewidywane środki zapobiegania i ochrony, np. ze strategii zwalczania nadużyć finansowych.

Dyrekcja Generalna Komisji odpowiedzialna za realizację projektu ITER i jego budżet jest zdecydowana zwalczać nadużycia finansowe zgodnie z przyjętą przez Komisję strategią zwalczania nadużyć finansowych (COM(2011) 376 z dnia 24 czerwca 2011 r. oraz zbliżającą się rewizją tej strategii).

Na poziomie Komisji DG ENER opracowuje i prowadzi własną strategię w zakresie zwalczania nadużyć finansowych na podstawie konkretnego procesu oceny ryzyka. Zastosowano niezbędne środki w odniesieniu do kwestii podnoszenia świadomości, oceny ryzyka, informowania pracowników, współpracy z podmiotami, którym powierzono zadania, i współpracy z OLAF. Strategia ta jest aktualizowana co 2–3 lata, po raz ostatni w grudniu 2017 r.

Od strony administracyjnej za monitorowanie zamówień, dotacji i związanych z nimi płatności odpowiedzialne jest F4E.

Komisja i F4E biorą pod uwagę interesy finansowe Unii Europejskiej, w szczególności zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich oraz z art. 53 lit. a) rozporządzenia finansowego.

F4E opracowuje strategię audytu *ex post* w celu oceny legalności i prawidłowości podstawowych transakcji.

Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) posiada wobec F4E i jego personelu takie same uprawnienia, jak wobec departamentów Komisji. Warto wskazać na środki zapobiegania nadużyciom finansowym i nieprawidłowościom:

- F4E ma audytora wewnętrznego, który stale weryfikuje różne elementy systemu kontroli wewnętrznej;
- system kontroli wewnętrznej F4E jest regularnie weryfikowany przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji;
- F4E co roku podlega audytowi ze strony Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie prawdziwości i rzetelności rachunków oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń (dochody i wydatki);
- F4E co roku podlega procedurze udzielania absolutorium przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej.

F4E opracowało strategię zwalczania nadużyć finansowych, która została zatwierdzona przez jego Radę Zarządzającą w czerwcu 2015 r. Ogólnym celem jest poprawa systemu zapobiegania, wykrywania i prowadzenia dochodzeń w sprawie oszustw oraz odpowiedniego systemu prewencji i odszkodowań, przy zastosowaniu proporcjonalnych i odstraszających sankcji. Strategia F4E w zakresie zwalczania nadużyć wzmacnia środki zapobiegania konfliktom interesów i zarządzania nimi w F4E i wpisuje się w szersze ramy prawne F4E zabezpieczające interesy finansowe UE i zwalczające nadużycia finansowe, jak określono w art. 5a i 5aa decyzji Rady 2007/198/Euratom ustanawiającej F4E.

3. SZACUNKOWY WPLYW FINANSOWY WNIOSKU/INICJATYWY

3.1. Dział wieloletnich ram finansowych i proponowane nowe linie budżetowe po stronie wydatków

Dział wieloletnich ram finansowych	Linia budżetowa	Rodzaj wydatków	Wkład			
	Numer 1. Jednolity rynek, innowacje i agenda cyfrowa	Zróżn /niezróżn. 17	z państw EFTA ¹⁸	z krajów kandydujących ¹⁹	z państw trzecich	w rozumieniu art. [21 ust. 2 lit. b)] rozporządzenia finansowego
	01 01 04					
	01 01 04 01 Wydatki dotyczące urzędników i pracowników tymczasowych realizujących program ITER	Niezróżn.				
	01 01 04 02 Personel zewnętrzny realizujący program ITER	Niezróżn.				
	01 01 04 03 Inne wydatki na zarządzanie w programie ITER	Niezróżn.				
	01 04		NIE	NIE	TAK	TAK
	01 04 01 Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER – Rozwój Fusion for Energy (F4E) – wydatki na administrację i zarządzanie	Zróżn.				
	01 04 02 Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER – Fusion for Energy (F4E) – Wydatki operacyjne	Zróżn.				

¹⁷ Zróżn. = Środki zróżnicowane / Niezróżn. = Środki niezróżnicowane.

¹⁸ EFTA: Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu.

¹⁹ Kraje kandydujące oraz w stosownych przypadkach potencjalne kraje kandydujące z Bałkanów Zachodnich.

3.2. Szacunkowy wpływ na wydatki

3.2.1. Synteza szacunkowego wpływu na wydatki²⁰

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych²¹	1	Jednolity rynek, innowacje i agenda cyfrowa
--	----------	---

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓLEM
01 01 04 01 Wydatki dotyczące urzędników i pracowników tymczasowych realizujących program ITER	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(1)	9 257	9 442	9 631	9 824	10 020	10 220	10 425		68 819
01 01 04 02 Personel zewnętrzny realizujący program ITER	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(1)	0 314	0 320	0 327	0 333	0 340	0 347	0 354		2 335
01 01 04 03 Inne wydatki na zarządzanie w programie ITER	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(1)	1 500	1 530	1 560	1 592	1 624	1 656	1 689		11 151
01 04 01 Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER – Wydatki na administrację i zarządzanie	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(1)	65 000	66 000	67 000	69 000	70 000	71 000	73 000		481 000
01 04 02 Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER – Fusion for Energy (F4E) – Wydatki operacyjne	Środki na zobowiązania	(2)	858 081	690 463	1 024 144	791 024	664 205	842 685	636 093		5 506 695
	Środki na płatności	(3)	209 304	520 061	538 856	647 466	697 841	800 512	811 667	1 280 987	5 506 695

²⁰ Sumy poszczególnych kwot mogą nie równać się łącznej kwocie ze względu na zaokrąglenia.

²¹ Artykuł 01 01 04 obejmuje wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

OGÓŁEM środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania	=1+2	934 152	767 755	1 102 662	871 773	746 189	925 908	721 561		6 070 000
	Środki na płatności	=1+3	285 375	597 353	617 374	728 215	779 825	883 735	897 135	1 280 987	6 070 000

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Dział wieloletnich ram finansowych	7	Europejska administracja publiczna
---	----------	------------------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Środki operacyjne (w podziale na linie budżetowe wymienione w pkt 3.1)	Środki na zobowiązania	(1)									
	Środki na płatności	(2)									
Środki administracyjne finansowane ze środków przydzielonych na program ²²	Środki na zobowiązania = środki na płatności	(3)									
OGÓŁEM środki przydzielone na program	Środki na zobowiązania	=1+3									
	Środki na płatności	=2+3									

²² Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

Dział wieloletnich ram finansowych	7	Europejska administracja publiczna
---	---	------------------------------------

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Zasoby ludzkie										
Pozostałe wydatki administracyjne										
OGÓŁEM środki na DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych	(Środki na zobowiązania ogółem = środki na płatności ogółem)									

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	po 2027 r.	OGÓŁEM
Środki OGÓŁEM z wszystkich DZIAŁÓW wieloletnich ram finansowych	Środki na zobowiązania	934 152	767 755	1 102 662	871 773	746 189	925 908	721 561		6 070 000
	Środki na płatności	285 375	597 353	617 374	728 215	779 825	883 735	897 135	1 280 988	6 070 000

3.2.2. Podsumowanie szacunkowego wpływu na środki administracyjne

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania środków administracyjnych, jak określono poniżej:

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓLEM
-----	------	------	------	------	------	------	------	--------

DZIAŁ 7 wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie								
Pozostałe wydatki administracyjne								
DZIAŁ 7 - suma cząstkowa wieloletnich ram finansowych								

Poza DZIAŁEM 7²³ wieloletnich ram finansowych								
Zasoby ludzkie	9 571	9 762	9 958	10 157	10 360	10 567	10 779	71 154
Inne wydatki administracyjne	1 500	1 530	1 560	1 592	1 624	1 656	1 689	11 151
Suma cząstkowa Poza DZIAŁEM 7 wieloletnich ram finansowych	11 071	11 292	11 518	11 749	11 984	12 223	12 468	82 305

OGÓLEM	11 071	11 292	11 518	11 749	11 984	12 223	12 468	82 305
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

²³ Wsparcie techniczne lub administracyjne oraz wydatki na wsparcie realizacji programów lub działań UE (dawne linie „BA”), pośrednie badania naukowe, bezpośrednie badania naukowe.

3.2.2.1. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

- Wniosek/inicjatywa nie wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich.
- Wniosek/inicjatywa wiąże się z koniecznością wykorzystania zasobów ludzkich, jak określono poniżej:

Wartości szacunkowe należy wyrazić w ekwiwalentach pełnego czasu pracy

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
•Stanowiska przewidziane w planie zatrudnienia (stanowiska urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony)							
Centrala i biura przedstawicielstw Komisji							
Delegatury							
Badania naukowe	61	61	61	61	61	61	61
•Personel zewnętrzny (w ekwiwalentach pełnego czasu pracy: EPC) – CA, LA, SNE, INT i JED ²⁴							
Dział 7							
Finansowanie z DZIAŁU 7 wieloletnich ram finansowych	- w centrali						
	- w delegaturach						
Finansowanie ze środków przydzielonych na program ²⁵	- w centrali						
	- w delegaturach						
Badania naukowe	4	4	4	4	4	4	4
Inne (określić)							
OGÓLEM							

Potrzeby w zakresie zasobów ludzkich zostaną pokryte z zasobów dyrekcji generalnej już przydzielonych na zarządzanie tym działaniem lub przesuniętych w ramach dyrekcji generalnej, uzupełnionych w razie potrzeby wszelkimi dodatkowymi zasobami, które mogą zostać przydzielone zarządzającej dyrekcji generalnej w ramach procedury rocznego przydziału środków oraz w świetle istniejących ograniczeń budżetowych. Niezbędną dla Wspólnego Przedsięwzięcia F4E liczbę pracowników, obejmującą urzędników, podano w pkt. 3.2.2.2

Opis zadań do wykonania:

Urzędnicy i pracownicy zatrudnieni na czas określony	Personel zatrudniony w centrali jest odpowiedzialny za określanie i monitorowanie wykonania zadań agencji wewnętrznej z siedzibą w Barcelonie (F4E) oraz projektu ITER, w ramach którego Komisja reprezentuje europejskich partnerów.
Personel zewnętrzny	Personel zatrudniony w centrali jest odpowiedzialny za określanie i monitorowanie wykonania zadań agencji wewnętrznej z siedzibą w Barcelonie (F4E) oraz projektu ITER, w ramach którego Komisja reprezentuje europejskich partnerów.

3.2.2.2. Szacowane zapotrzebowanie na zasoby ludzkie

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027

²⁴ CA = personel kontraktowy; LA = personel miejscowy; SNE = oddelegowany ekspert krajowy; INT = personel tymczasowy; JED = młodszy oddelegowany ekspert.

²⁵ W ramach podpułapu na personel zewnętrzny ze środków operacyjnych (dawne linie „BA”).

Personel zatrudniony na stałe	51	51	51	51	51	51	51
z czego grupa funkcyjna AD	40	40	40	40	40	40	40
z czego grupa funkcyjna AST	11	11	11	11	11	11	11
z czego grupa funkcyjna AST-SC							
Personel zatrudniony na czas określony	229	229	229	221	213	211	211
z czego grupa funkcyjna AD	202	202	202	194	186	184	184
z czego grupa funkcyjna AST	27	27	27	27	27	27	27
z czego grupa funkcyjna AST-SC							
Pracownicy kontraktowi	172	172	172	165	159	157	157
OGÓLEM	452	452	452	437	423	419	419

3.2.2.3 – WP F4E – Podział pracowników kontraktowych według grupy funkcyjnej w latach 2021-2027

Pracownicy kontraktowi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Grupa funkcyjna IV	98	98	98	91	85	83	83
Grupa funkcyjna III	55	55	55	55	55	55	55
Grupa funkcyjna II	19	19	19	19	19	19	19
Grupa funkcyjna I							
OGÓLEM	172	172	172	165	159	157	157

3.2.3. *Udział osób trzecich w finansowaniu*

Wniosek/inicjatywa:

- nie przewiduje współfinansowania ze strony osób trzecich
- przewiduje współfinansowanie ze strony osób trzecich szacowane zgodnie z poniższymi szacunkami:

środki w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	OGÓŁEM
Określić organ współfinansujący ²⁶	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
OGÓŁEM środki objęte współfinansowaniem	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.3. **Szacunkowy wpływ na dochody**

- Wniosek/inicjatywa nie ma wpływu finansowego na dochody
- Wniosek/inicjatywa ma wpływ finansowy określony poniżej:
 - wpływ na zasoby własne
 - wpływ na dochody inne

wskazać, czy dochody są przypisane do linii budżetowej po stronie wydatków

w mln EUR (do trzech miejsc po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów:	Wpływ wniosku/inicjatywy ²⁷						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artykuł 6XXX ²⁸	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

W przypadku wpływu na dochody przeznaczone na określony cel należy wskazać linie budżetowe po stronie wydatków, które ten wpływ obejmie.

Linie budżetowe 01 01 04, 01 04 01 i 01 04 02

²⁶ Oprócz finansowania z budżetu UE Francja jako strona przyjmująca projekt wnosi obecnie bezpośrednio do budżetu F4E około 20 % udziału Euratomu. Ponadto każdego roku członkowie F4E płacą składkę członkowską na rzecz wspólnego przedsięwzięcia. Te przychody wynikające ze współfinansowania wykazuje się bezpośrednio w sprawozdaniu finansowym F4E i nie są one uwzględnione w dochodach i wydatkach budżetu UE.

²⁷ W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.

²⁸ Szwajcaria i ewentualnie Zjednoczone Królestwo.

Pozostałe uwagi (np. metoda/wzór użyte do obliczenia wpływu na dochody albo inne informacje).

Jeszcze nie znane Uzależnione jest od zawarcia nowej umowy ze Szwajcarią na lata 2021-2027. Jeśli wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE zostanie potwierdzone, a Zjednoczone Królestwo pozostanie partnerem programu ITER, jego ostateczny wkład powinien zostać wpisany jako dochody przeznaczone na określony cel (z państw trzecich).